

ISSN 2524-0986

 **iScience**™

# АКТУАЛЬНЫЕ НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ

ЖУРНАЛ

Выпуск 1(45)  
Часть 4

Переяслав-Хмельницкий  
2019



## АКТУАЛЬНЫЕ НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ

ВЫПУСК 1(45)  
Часть 4

Январь 2019 г.

ЖУРНАЛ

Выходит – 12 раз в год (ежемесячно)  
Издается с июня 2015 года

Включен в наукометрические базы:

**РИНЦ** [http://elibrary.ru/title\\_about.asp?id=58411](http://elibrary.ru/title_about.asp?id=58411)

**Google Scholar**

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=JP57y1kAAAAJ&hl=uk>

**Бібліометрика української науки**

[http://nbuviap.gov.ua/bpnu/index.php?page\\_sites=journals](http://nbuviap.gov.ua/bpnu/index.php?page_sites=journals)

**Index Copernicus**

<http://journals.indexcopernicus.com/++++,p24785301,3.html>

Переяслав-Хмельницький

УДК 001.891(100) «20»

ББК 72.4

A43

**Главный редактор:**

Коцур В.П., доктор исторических наук, профессор, академик Национальной академии педагогических наук Украины

**Редколлегия:**

<b>Базалук О.А.</b>	д-р филос. наук, профессор (Украина)
<b>Доброскок И.И.</b>	д-р пед. наук, профессор (Украина)
<b>Кабакбаев С.Ж.</b>	д-р физ.-мат. наук, профессор (Казахстан)
<b>Мусабекова Г.Т.</b>	д-р пед. наук, профессор (Казахстан)
<b>Смырнов И.Г.</b>	д-р геогр. наук, профессор (Украина)
<b>Исак О.В.</b>	д-р социол. наук (Молдова)
<b>Лю Бинцянь</b>	д-р искусствоведения (КНР)
<b>Тамулет В.Н.</b>	д-р ист. наук (Молдова)
<b>Брынза С.М.</b>	д-р юрид. наук, профессор (Молдова)
<b>Мартынюк Т.В.</b>	д-р искусствоведения (Украина)
<b>Тихон А.С.</b>	д-р мед. наук, доцент (Молдова)
<b>Горашенко А.Ю.</b>	д-р пед. наук, доцент (Молдова)
<b>Алиева-Кенгерли Г.Т.</b>	д-р филол. наук, профессор (Азербайджан)
<b>Айдосов А.А.</b>	д-р техн. наук, профессор (Казахстан)
<b>Лозова Т.М.</b>	д-р техн. наук, профессор (Украина)
<b>Сидоренко О.В.</b>	д-р техн. наук, профессор (Украина)
<b>Егизарян А.К.</b>	д-р пед. наук, профессор (Армения)
<b>Алиев З.Г.</b>	д-р аграрных наук, профессор, академик (Азербайджан)
<b>Партоев К.</b>	д-р с.-х. наук, профессор (Таджикистан)
<b>Цибулько Л.Г.</b>	д-р пед. наук, доцент, профессор (Украина)
<b>Баймухамедов М.Ф.</b>	д-р техн. наук, профессор (Казахстан)
<b>Мусабаева М.Н.</b>	д-р геогр. наук, профессор (Казахстан)
<b>Хеладзе Н.Д.</b>	канд. хим. наук (Грузия)
<b>Таласпаева Ж.С.</b>	канд. филол. наук, профессор (Казахстан)
<b>Чернов Б.О.</b>	канд. пед. наук, профессор (Украина)
<b>Мартынюк А.К.</b>	канд. искусствоведения (Украина)
<b>Воловык Л.М.</b>	канд. геогр. наук (Украина)
<b>Ковальська К.В.</b>	канд. ист. наук (Украина)
<b>Амрахов В.Т.</b>	канд. экон. наук, доцент (Азербайджан)
<b>Мкртчян К.Г.</b>	канд. техн. наук, доцент (Армения)
<b>Стати В.А.</b>	канд. юрид. наук, доцент (Молдова)
<b>Бугаевский К.А.</b>	канд. мед. наук, доцент (Украина)
<b>Цибулько Г.Я.</b>	канд. пед. наук, доцент (Украина)

Актуальные научные исследования в современном мире // Журнал - Переяслав-Хмельницкий, 2019. - Вып. 1(45), ч. 4 – 158 с.

**Языки издания:** українська, русский, english, polski, беларуская, казакша, o'zbek, limba română, кыргыз тили, ჯჷჷრტუ

Сборник предназначен для научных работников и преподавателей высших учебных заведений. Может использоваться в учебном процессе, в том числе в процессе обучения аспирантов, подготовки магистров и бакалавров в целях углубленного рассмотрения соответствующих проблем. Все статьи сборника прошли рецензирование, сохраняют авторскую редакцию, всю ответственность за содержание несут авторы.

УДК 001.891(100) «20»

ББК 72.4

A43

УДК [378.091.212:796]: 005.336.5

Іваненко Володимир Віталійович  
Мелітопольський держаний педагогічний університет  
ім. Б. Хмельницького  
(Мелітополь, Україна)

## ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ

**Аннотація.** В дослідженні на основі аналізу результатів самооценки і експертної оцінки ведучих складових професійно-педагогічної діяльності, здійснено інтеграцію основних педагогічних умов, визначаючих розвиток професійно-педагогічної культури спеціалістів фізичного виховання і спорту різного профілю. Визначено умови, які дозволяють представити реальну структуру професійно-педагогічної культури спеціаліста, основне змістове наповнення якої виникає в світогляді, організаційній і комунікативній підструктурах.

**Ключові слова:** самооцінка, професійно-педагогічна діяльність, професійно-педагогічна культура спеціалістів фізичного виховання і спорту.

Ivanenko Volodymyr  
Melitopol Used Pedagogical University. B. Khmelnytsky  
(Melitopol, Ukraine)

## FORMATION OF PROFESSIONAL AND PEDAGOGICAL CULTURE OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS SPECIALISTS

**Annotation.** In the research on the basis of the results analysis of the self-assessment and expert assessment of leading components of the professional and pedagogical activity, an integrity of the principal pedagogical conditions determining the development of the professional and pedagogical culture of physical training and sports specialists of different fields, is realized/ Some conditions, enabling to imagine the real structure of the professional and pedagogical culture of a specialist, whose main content takes place in the world-perceiving, organizational and communicative substructures, are defined.

**Keywords:** self-assessment, professional and pedagogical activity, professional and pedagogical culture of physical training and sports specialists.

**Постановка проблеми.** Як відомо, фізично-спортивна діяльність у сучасних і соціокультурних умовах здійснюється в напрямі її переорієнтації з фізично-спортивних – на фізично-оздоровчі цілі й зміст, загальну рекреаційну функцію, її гуманістичну, культуроформуючу сутність. Це детермінує новий зміст професійної діяльності спеціалістів фізичного виховання та спорту як системи, що взаємодіє з іншими соціокультурними галузями – освітою, культурою, фізичною культурою та спортом є актуальною проблемою в педагогічній теорії та практиці [1, с. 19; 2; 3].

**Аналіз раніше проведених наукових досліджень і публікацій.** В українській та зарубіжній науці розроблено теоретичні засади для розв'язання названої проблеми. Наукові основи професійно-педагогічної орієнтації фахівців фізичного виховання та спорту розкрито в працях Е. Вільчковського, Д. Вороніна, Л. Демінської, Є. Орехова, Л.Сущенко, О. Тимошенко, В. Шкретія, Б. Шияна та ін. Підходи до формування фізичної й спортивної культури особистості фахівця висвітлене в працях В. Бальсевича, М. Візителя, М. Віленського, Т. Круцевич, Л. Лубишевої, Л. Матвеева, М. Окси, Б. Шияна та ін.

Аналіз літературних джерел [4, с. 275; 5, с. 141] свідчить, що, незважаючи на постійний інтерес учених до зазначеної проблеми, у дослідженнях приділено увагу формуванню і розвитку професійно-педагогічної культури вчителів різного фаху, а досліджень у цьому напрямі щодо фахівців фізичного виховання та спорту недостатньо.

**Мета дослідження** – виявити педагогічні умови і фактори, які визначають розвиток професійно-педагогічної культури різних категорій фахівців фізичного виховання і спорту.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** У якості респондентів були вчителі фізичної культури (40 осіб), тренери-викладачі (26 осіб), керівники спортивних клубів (12 осіб). Окрім цього, до експертного опитування залучали також фахівців, які за своїм функціональним призначенням, більшою мірою відповідали статусу об'єкта управління (викладачі ВНЗ – 2 доктора і 6 кандидатів наук фізкультурно-спортивного профілю). Це надало змогу здійснювати перехресне оцінювання на суб'єкт – суб'єктивній основі, що дозволяло отримувати об'єктивнішу інформацію про характер й особливості процесу професійного самовдосконалення фахівців фізичного виховання та спорту [6, с. 157; 7, с. 164; 8]. Зміст експертного опитування містив оцінки з визначення значущих складових професійної діяльності, встановлення зв'язків між окремими складовими діяльності, виявлення значущості цих зв'язків і ваги окремих складових, вивчення факторної структури професійних дій, визначення окремих видів управлінсько-педагогічної діяльності. Виконання процедури факторного аналізу здійснювали за допомогою пакету програм STATGRAPHICS Plus [9, с. 34] адаптованого до наших досліджень.

В результаті чого визначено умови, які дозволяють уявити реальну структуру професійно-педагогічної культури фахівця, основний зміст якої відбивається у світоглядній організаційній та комунікативній підструктурах. Результати факторного аналізу засвідчили, що у структурі професійної ефективності фахівців провідне місце займають фактори, що обумовлюють розвиток здатностей до комунікацій та професійної взаємодії на основі володіння методами соціально-орієнтованого впливу на процеси й об'єкти професійно-педагогічної діяльності. Діяльність можна виразити за допомогою формули – «дія людини плюс рефлексія цих дій». Рефлексія – це аналіз здійсненої діяльності, спрямований на виявлення причин утруднень і корекцію способу діяльності. Інтеграція основних педагогічних умов, які визначають розвиток професійно-педагогічної культури фахівців фізичного виховання та спорту різного профілю дозволить їм уявити реальну структуру професійно-педагогічної культури фахівця, основний зміст якої відбувається у світогляді, організаційній та комунікативній підструктурах [10, с. 95; 11, с. 152].

Результати самооцінки рівня професійно-педагогічної культури фахівців фізкультурно-спортивної сфери за провідними складовими професійної діяльності представлено в таблиці 1.

Таблиця 1

## Результати самооцінки рівня професійно-педагогічної культури

Складові професійної діяльності	Рівні, %			
	Пошуковий	Діяльний	Адаптивний	Репродуктивний
Знання своєї спеціалізації	35,9	46,1	17,9	0
Методична підготовленість	24,5	42,4	30,5	0
Організаційні здібності	32,9	41,5	25,4	0
Професійна культура(фізична, спортивна)	27,5	42,4	30,0	0
Комунікативна культура	28,9	45,9	25,1	0
Готовність до виховної роботи	36,2	39,9	23,0	0
Готовність до продовження освіти	20,1	26,5	46,9	6,4
Сприйняття інновацій	20,4	37,1	30,5	12,0
Схильність до науково-дослідницької роботи	19,1	25,2	36,6	19,1

Більшість фахівців високо оцінили рівень своєї професійно-педагогічної культури (пошуковий та діяльний рівні) за такими складовими: знання спеціалізації, фізична (спортивна) і комунікативна культура, організаційні здібності. Менш високо (діяльний і адаптивний рівні) респонденти оцінили свою методичну готовність, схильність до науково-дослідницької роботи та сприйняття інновацій. Порівняльний аналіз особливостей професійної діяльності за результатами самооцінки фахівців фізкультурно-спортивної сфери різного профілю дозволяє виділити загальне й особливе, тобто характерні риси кожного профілю.

Основні особливості професійної діяльності фахівців, які визначаються їхньою специфікою, ми відстежили за такими позиціями: провідні види професійної діяльності, які відзначили самі фахівці на основі ранжування; соціальний престиж спеціальності, задоволеність професійною діяльністю й провідна мотивація; основні труднощі в роботі, які відзначили самі фахівці; інформаційна, юридична й економічна грамотність. Розглядаючи провідні види професійної діяльності фахівців фізкультурно-спортивної галузі, відзначимо, що вчителі фізичної культури та керівники спортивних клубів як провідну виділяють організаційну і оздоровчу діяльність, тренери – організаційну і навчально-тренувальну. Всі фахівці як основний вид діяльності відзначають організаційну діяльність. Однак, не дивлячись на зовнішню подібність вибору,

характер і умови професійної діяльності цих фахівців мають суттєві відмінності, адже 72% учителів фізичної культури своїм основним завданням вважають залучення до оздоровчої діяльності учнів, організацію і проведення фізкультурно-оздоровчих заходів. 87% тренерів-викладачів як провідну діяльність виділяють організацію навчально-тренувального процесу, підготовку перспективних спортсменів. 79% керівників спортивних клубів свою основну діяльність спрямовують на організацію й проведення спортивних змагань, координацію роботи за різними аспектами функціонування клубів. Великий вплив на ефективність професійної діяльності фахівців учиняє соціальний престиж спеціальності. Результати досліджень свідчать, що всі групи опитаних достатньо високо оцінюють престиж вибраної професії, але 62% водночас відзначають деяку незадоволеність своєю роботою у зв'язку з труднощами соціально-економічного характеру. Окрім цього, 65% фахівців відзначають великий об'єм незапланованої роботи та недостатність своєчасної інформації. Важливою умовою ефективної професійної діяльності 87% опитаних вважають необхідність соціально-орієнтованої спрямованості в управлінській діяльності, а також інформаційну грамотність фахівців фізкультурного профілю.

Виявлені специфічні особливості професійної діяльності різних категорій фахівців фізичної культури та спорту дозволяють говорити про своєрідність кожного профілю, які вимагають урахування під час підготовки фахівців певної категорії. Однак наявність загальних характеристик діяльності, які поєднують різні фахи в одну професію фахівця фізичного виховання та спорту, значно більше, що дозволяє говорити про розвиток професійно-педагогічної культури фахівця з єдиних позицій як у процесі професійної підготовки так і надалі в його професійній діяльності. Як указують вчені [12, с. 141; 13, с. 18; 14, с. 160; 15, с. 121], вища професійна освіта, яка формує професійну компетентність фахівця, не повинна обмежувати постійний розвиток його професійної культури. Якщо професійно-педагогічна культура є соціально-детермінованим способом професійної діяльності фахівця фізичного виховання та спорту, то його сформована професійна компетентність є проекцією цього способу на фізкультурно-спортивну сферу діяльності. Аналіз професійної діяльності фахівців фізкультурно-спортивної сфери конкретного профілю показав, що розроблена структура професійної ефективності, що містить інтерактивні показники, яку розглядають із позицій світоглядного, організаційного і комунікативного аспектів, може бути загальною для всіх суб'єктів фізичної культури та спорту [16, с. 108].

**Висновки.** На основі аналізу результатів самооцінки та експертної оцінки провідних складових професійно-педагогічної діяльності, здійснено інтеграцію основних педагогічних умов, які визначають розвиток професійно-педагогічної культури фахівців фізичного виховання та спорту різного профілю. Визначено умови, які дозволяють уявити реальну структуру професійно-педагогічної культури фахівця, основний зміст якої відбувається у світогляді, організаційній та комунікативній підструктурах.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Іваненко В. В. Педагогічні умови формування професійної спрямованості майбутніх фахівців з фізичної культури / В. В. Іваненко, М. В. Купреєнко, О. В. Непша // Сучасні тенденції розвитку освіти і науки в

- інтердисциплінарному контексті: Матеріали III-ї Міжнародної науково-практичної конференції, 29-30 березня 2018 року/. – Ченстохова-Ужгород-Дрогобич: Посвіт, 2018. – С. 19-21.
2. Сущенко Л. П. Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту (теоретико-методологічний аспект): монографія/ Л. П. Сущенко. – Запоріжжя: ЗДУ 2003. – 442 с.
  3. Степанченко Н. І. Система професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання у вищих навчальних закладах: автореф. дис. доктора пед. наук: 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Н. І. Степанченко. – Вінниця, 2017. – 42 с.
  4. Солоненко А. М. Виховання праксеологічної культури майбутніх учителів біології у процесі вивчення дисциплін професійно-практичного циклу / А. М. Солоненко // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогіка. – №14. – Том 1. – 2014 – С. 275-280.
  5. Солоненко А.М. Праксеологічна культура студента педагогічного університету: теоретичні засади / А.М. Солоненко // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогіка. – №13. – Том 2. – 2014 – С. 94-98.
  6. Ушаков В. С. Професійна підготовка майбутніх вчителів фізичного виховання у вищих навчальних закладах / В.С. Ушаков, А.А. Проценко // Фізичне виховання та спорт у контексті державної програми розвитку фізичної культури в Україні: досвід, проблеми, перспективи. – Житомир: ЖДУ імені Івана Франка, 2014. – С. 157-160.
  7. Котова О.В. Структурні компоненти підготовки майбутніх вчителів фізичної культури у вищих навчальних закладах / О. В. Котова, О. В. Непша // Збірник наукових праць. Педагогічні науки. – Херсон: ХДУ. – 2014. – Вип. 81. – Том 1. – С. 164-168.
  8. Проценко А. А. Формування професійної компетентності майбутніх учителів фізичної культури у процесі педагогічної практики: автореф. Дис... канд.. пед.. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». – Кропивницький, 2018. – 20 с.
  9. Іваній І.В. Соціокультурна компетентність фахівців фізичного виховання та спорту: методичні рекомендації /І.В. Іваній. – Суми: СДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – 40 с.
  10. Іваненко В. В. Рефлексія у розвитку професійно-педагогічної культури фахівців фізичного виховання та спорту / В. В. Іваненко, О. В. Непша // Стратегічне управління розвитком фізичної культури і спорту: збірник наукових праць. – Харків: ХДАФК, 2018. – С. 95-99.
  11. Іваненко В. В. Психологічна культура як важлива умова формування професійної майстерності майбутніх учителів фізичного виховання / В. В. Іваненко // Педагогіка здоров'я: збірник наукових праць VII Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Чернівці, 2017. – С. 152-160.
  12. Солоненко А. Виховання праксеологічної культури студентів педагогічного університету (спеціальність «Фізична культура») у процесі професійної підготовки /А. Солоненко // Педагогіка і психологія професійної освіти. – №6. – 2014. – С. 141-152.



13. Проценко А. А. Функциональное содержание профессиональной деятельности учителя физической культуры / А. А. Проценко // Веснік адукацыі (Вестник образования). – № 10 (октябрь). – Минск, 2017. – С. 18-25.
14. Котова Е. В. К вопросу о современном состоянии профессиональной подготовки учителя физической культуры / Е. В. Котова // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – Харків: ХДАДМ (ХХПІ). 2007. – № 6. – С. 160-164.
15. Проценко А. А. Структура підготовки майбутніх учителів фізичної культури до формування професійних компетентностей / А.А. Проценко // Збірник наукових праць: Педагогічні науки. –№ 76, т. 2. – Херсон, 2017. – С. 121-125.
16. Ковальчук О. В. Структура гуманістичної спрямованості особистості фахівця з фізичної культури і спорту / О. В. Ковальчук, М. В. Купрєнко, О. В. Непша, Г. П. Суханова // Освітні стратегії розвитку духовної та світоглядної культури особистості громадянського суспільства. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції. 20-21 квітня 2017 р., м. Дніпро. Частина II./Наук. ред. О.Є.Висоцька. – Дніпро: СПД «Охотнік», 2017. – С. 108-110.